

УДК 658.7:658.1

Н.Р. Струк

Українська академія друкарства

**ЛОГІСТИЧНІ ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ
ВЗАЄМОДІЇ КНИГОТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ
У СИСТЕМІ ЛАНЦЮГА ПОСТАЧАНЬ**

Розкриваються особливості створення ефективної логістичної системи для забезпечення організації взаємодії книготорговельних підприємств у ланцюгу постачань з метою підвищення їх конкурентоспроможності.

Логістичні принципи, системний підхід, ланцюг постачань, конкурентоспроможність

До ключових комплексних логістичних активностей у більшості зарубіжних літературних джерел [1, 2, 4, 5 та ін.] відносять: підтримку стандартів обслуговування споживачів; управління закупівлями; закупівлі; транспортування; управління запасами; управління процедурами замовлень; управління виробничими процедурами (операціями, тобто операційний менеджмент); ціноутворення; фізичний розподіл. Сьогодні цим питанням значну увагу приділяють провідні українські науковці Н. І. Чухрай, Є.В. Крикавський, А.М. Гаджинський, М.Ю. Ваховська, О.Б. Маліков, Н.В. Чорнописька, Н.Т. Гринів, С.Н. Нагловський, Ю.М. Неруш, М.А. Окландер та ін. Проте слід вважати, що логістика підприємств кожної окремої галузі має своє змістове навантаження та особливості.

У нашому розумінні, логістична діяльність – це складний комплекс елементарних і комплексних логістичних активностей, які забезпечують перетворення матеріального та відповідних логістичних потоків (їх окремих елементів) відповідно до вимог споживачів. Логістичну діяльність потрібно розглядати як множину виконуваних підприємством логістичних операцій, спрямованих на досягнення перетворень якісних та/або кількісних параметрів вхідного, внутрішньовиробничого та вихідного матеріального потоку, на здійснення необхідних для цього перетворень відповідних інформаційних і фінансових потоків. При цьому основні перетворення мають стосуватися характеристик елементів матеріального потоку, у результаті чого досягаються бажані для споживача зміни .

Таким чином, йдеться про необхідність розглядати логістичну діяльність як складову частину процесу нарощування вартості – від закупівель матеріалів до реалізації товарів кінцевим споживачам. Головна ідея дослідження

процесу нарощування вартості товарів пов'язана з потребою аналізу логістичного ланцюга як нерозривного ланцюга подій та дій, що утворюють додаткову вартість; при цьому реальна вартість товару не є реалізованою доти, доки він не буде фізично переміщений і укомплектований таким чином, щоб стати готовим до переходу у власність кінцевому споживачеві. Визначальною умовою створення ефективної системи логістики книготорговельних підприємств є забезпечення зв'язку всіх аспектів логістичної діяльності зі стратегічним планом даного суб'єкта господарювання на основі системного підходу.

Відомо, що системний підхід – це напрям методології соціально-наукового пізнання і соціальної практики, що базується на дослідженні об'єктів як систем і сприяє адекватній постановці проблем у конкретних науках і виробленню ефективної стратегії їх вивчення. Методологічна специфіка системного підходу визначається тим, що останній орієнтує дослідження на розкриття цілісності об'єкта і забезпечуючих його механізмів, на виявлення різноманітних типів зв'язків об'єкта і зведення їх в єдину теоретичну картину [3, с. 612–613].

Формування ланцюгів постачань у видавничій справі включає два основних напрямки: 1) оптимізацію складу і структури ланцюгів постачань; 2) забезпечення узгодженої взаємодії між ланками логістичного ланцюга. Необхідною умовою реалізації цих напрямків є застосування щодо формування логістичних ланцюгів певної сукупності принципів, спрямованих на проектування оптимальної структури ланцюгів постачань, які можна поділити на групи: загальнонаукові методологічні принципи; загальні логістичні принципи; принципи забезпечення інформаційної взаємодії учасників логістичних ланцюгів.

Загальнонауковими принципами, які мають забезпечуватися при формуванні логістичних ланцюгів книготорговельних підприємств, є принципи комплексності, науковості, конкретності і конструктивності. Принцип комплексності передбачає розгляд логістичних операцій, логістичних функцій і логістичних ланцюгів у їх взаємозалежності й взаємообумовленості та побудову ланцюгів постачань з урахуванням усіх факторів і критеріїв формування. Принцип науковості визначає потребу в розробленні методів побудови наскрізних ланцюгів постачань відповідно до вимог науки на засадах у межах важкозаперечуваного доказового пояснення правомірності, необхідності, доцільності (раціональності, оптимальності) прийняття рішення. Принцип конкретності і конструктивності визначає необхідність прийняття рішень щодо побудови логістичних ланцюгів на основі чітко сформульованої, конкретної вихідної інформації та на обґрунтованій методологічній базі.

Основними із загальних логістичних принципів є:

Принцип цілісності. Передбачає розгляд інтегрованого ланцюга постачань з позиції єдності його цілей і цілей кожної функціональної сфери в їх взаємозв'язку. Вимагає застосування комплексу методів і засобів, які дозволятимуть досліджувати властивості, структуру й функції суб'єктів господарювання та процесів загалом, розглядаючи їх як економічні системи зі складними міжелементними взаємозв'язками, взаємовпливом елементів на систему і середовище, а також впливом самої системи на її структурні елементи.

Принцип оптимальності. Орієнтується на вибір найкращого варіанта поєднання ланок логістичного ланцюга при виконанні кожної логістичної функції та рішень, які були б найкращими за комплексом визначальних показників.

Принцип ієрархічності. Передбачає наявність в економічній системі кількох рівнів (і, відповідно, кількох способів досягнення цілей різних рівнів); реалізацію певного типу структурних відносин у складних, багаторівневих логістичних системах з великою кількістю елементів з функціональною диференціацією (спроможністю виконувати певний набір логістичних функцій). Визначає упорядкованість й організованість взаємодій між окремими ланками логістичного ланцюга.

Принцип формалізації. Передбачає необхідність використання кількісних та комплексних характеристик для дослідження й формування ланцюга постачань на основі моделювання процесів і систем у сфері логістики.

Принцип структурованості. Визначає наявність взаємопов'язаних ланок логістичного ланцюга, які реалізують спільну мету формування системи постачання сільськогосподарської продукції споживачам.

Принцип варіативності. Передбачає існування кількох різних, альтернативних варіантів при побудові ланцюга постачань для вибору найкращого з них за комплексом показників з урахуванням факторів впливу.

Принцип емерджентності. Означає потребу в забезпеченні цілісності взаємопов'язаних елементів, які функціонують у логістичному ланцюгу, та пріоритетність оптимізації системи щодо покращення характеристик її окремих елементів.

Принцип надійності. Означає необхідність у логістичній системі можливості реалізовувати визначені функції упродовж певного періоду часу із заданими параметрами.

Принцип безпечності. Передбачає спроможність системи не завдавати недопустимих впливів технічним об'єктам, персоналу, зовнішньому середовищу під час свого функціонування.

Принцип стійкості. Передбачає здатність системи виконувати свої функції при виході параметрів середовища за певні обмеження чи допуски.

Для підтримання гнучкості, адаптивності організаційних структур та діяльності учасників ланцюгів постачань книготорговельних підприємств слід враховувати принципи, спрямовані на забезпечення інформаційної взаємодії ланок логістичних ланцюгів.

Принцип інтеграції. Передбачає об'єднання учасників логістичного ланцюга для організації збалансованого руху всіх потоків у ланцюгу постачань.

Принцип синергізму. Обумовлює отримання ефекту взаємного підсилення зв'язків однієї ланки логістичного ланцюга з іншими на рівні просування матеріального та супутніх йому потоків.

Принцип координації. Визначає необхідність управління взаємодією в ланцюгу постачань шляхом узгодження складу, послідовності, способів виконання різних операцій. Зовнішня координація забезпечує підтримання взаємо-

дії між учасниками логістичного ланцюга на основі використання (як основного інструмента) довгострокових договорів і контрактів.

Принцип адаптивності логістичної системи. Означає спроможність логістичної системи змінювати цілі функціонування при відмові та/або пошкодженні елементів системи, тобто у випадку зміни умов її функціонування.

Принцип функціональної взаємозалежності. Вимагає забезпечення узгодженості при виконанні логістичних операцій кожною ланкою ланцюга постачань як у певній функціональній сфері логістики, так і між ланками, що виконують різні логістичні функції, завдяки інформаційній взаємодії між ними.

Принцип використання аутсорсингу. Передбачає формування ланцюгів постачань на умовах можливої передачі виконання частини логістичних функцій (операцій) іншим учасникам у випадку недостатності власного потенціалу певного суб'єкта господарювання.

Принцип оперативної гнучкості інформаційного забезпечення. Вимагає забезпечення високого рівня організації руху логістичної інформації відповідно до вимог точності, доступності, вчасності і достовірності.

Застосування цих принципів за умови їх адаптації до особливостей видавничої справи та ролі книготорговельних підприємств у ній має стати основою розробки відповідних методик оптимізації процесів управління матеріальними потоками в межах книготорговельних підприємств і, що особливо важливо, – на рівні їх взаємодії з партнерами по інтегрованих логістичних ланцюгах просування книжкової продукції до покупця.

1. Бауэрсокс Д.Дж. Логистика : Интегрированная цепь поставок / Бауэрсокс Д.Дж., Клосс Д.Дж. – М. : Олимп-Бизнес, 2001. – 640 с. 2. Сток Дж.Р. Стратегическое управление логистикой : пер. с 4-го англ. изд. / Дж.Р. Сток, Д.М. Ламберт. – М. : ИНФРА-М, 2005. – 797 с. 3. Философский энциклопедический словарь / гл. ред. : Л.Ф. Ильичев и др. – М. : Сов. энциклопедия, 1983. – 840 с. 4. Чухрай Н. Инновации та логістика товарів : моногр. / Н. Чухрай, Р. Патора. – Львів : Вид-во НУ «Львів. політехніка», 2001. – 262 с. 5. Logistyka ponad granicami / pod red. St.Abta. – Poznań, 2000. – 225 s

ЛОГИСТИЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ ОРГАНИЗАЦИИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ КНИЖНОЙ ТОРГОВЛИ В СИСТЕМЕ ЦЕПИ ПОСТАВОК

Рассмотрено и обосновано особенности формирования эффективной логистической системы для обеспечения организации взаимодействия предприятий книжной торговли в цепи поставок с целью поднятия уровня конкурентности этих предприятий.

LOGISTIC PRINCIPLES OF ORGANIZATION OF COOPERATION OF ENTERPRISES OF BOOKSELLING ARE INSYSTEM OF CHAIN OF SUPPLIES

The article exposes the features of creation of the effective logistic system for providing of organization of cooperation of enterprises bookselling in to the chain of supplies with the aim of increase of competitiveness of these enterprises.

Стаття надійшла 17.02.2014